

SINDIKATI V AKCIJI

42. SEJA PREDSEDSTVA OBČINSKEGA SVETA ZS

V ODKRIT BOJ S KRŠITELJI

Že več let opažamo, da najemajo gradbena podjetja delavce za najrazličnejša dela in sklepajo nekakšne pogodbe s kooperanti, ki novačijo in združujejo delavce v skupine in jih pošiljajo po deloviščih. Vsi ti posredniki se največkrat skrivajo pod krinko nekakšnih »zadrug«, kooperantskih podjetij, vse skupaj pa je le pretveza za izkoriščanje teh delavcev.

O vsem tem je bilo izrečeno že mnogo besedi, pa sprejetih tudi ukrepov, tako da je v zadnjem času že kazalo, da je takšno zaposlovanje v zatonu. Vendar temu ni tako. Istočasno z iskanjem rešitev — in s preganjanjem kršiteljev so se le-ti začeli posluževati najrazličnejših, bolj premetenih načinov, da so znova pridobili gradbena podjetja, ki so bila ob pomanjkanju nekaterih profilov delavcev pripravljena iti v takšne posle. Skrivajoč se za fasado zadrug ali obrtnih organizacij tudi danes nadaljujejo s takšnim poslovnim sodelovanjem, ki v bistvu ni nič drugega kot uvajanje že preživelih nesamoupravnih odnosov na podlagi golega meznega odnosa. Ceno cenejših poslov, ki jo sklenejo posrednik in gradbeno podjetje, pa na koncu drago plača najeti delavec, ki nima niti garancije za

delo za nedoločen čas niti nima urejenih življenjskih razmer, da o njegovem soodločanju sploh ne govorimo. O vsem tem je tekla razprava na zadnji seji občinskega predsedstva ZS konec avgusta, ko so člani obravnavali poročilo družbenega pravobranilca samoupravljanja. Na seji so bili prisotni tudi predstavniki naslednjih ozdov: Pionir Novo Mesto, Gradis — tozd OGP, Gradis — tozd Ljubljana okolica, Gradis — tozd Montagna gradnja, Komunalno podjetje — tozd Javna rasvetljava in SCT — Železokrivnica. Govorili so o trenutnih razmerah v svojih delovnih organizacijah, ki so nekoliko manj temačne, Andrija Vlahovič pa je na zaključku razprave v ostrem tonu spregovoril o odkritem in brezobzirnem boju z vsemi kršitelji. Po njegovih besedah nadaljevanje takšnih kupčij z delavci vodi v anarhijo in v zanikanje že uveljavljenih samoupravnih odnosov, pri čemer nekateri posamezniki vlečejo lepe denarje, ne da bi sploh videli delovišče.

Na koncu pa še nekaj konkretnih rešitev. Predsedstvo občinskega sveta ZS predlaga ozdov, da take delavce, ki jih nujno potrebujejo, sprejemo v delovno razmerje in okrepijo sodelovanje v duhu delitve dela, poslovno-tehničnih stikov in integracijskih procesov.

V nadaljevanju se je razvila debata o oceni polletnih rezultatov v naši občini. Kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja je močansko gospodarstvo sicer s težavami, vendar uspešno zaključilo prvo poletje 1981.

JOŽE PRAPROTNIK

pogodb. Kot je za zdaj znano, občini Vič in Center ne bosta organizirali podobnega seminarja.

Nova kolektivna pogodba o delovnih razmerjih med delavci in samostojnimi obrtniki prinaša več novosti. Dopolnjena ali spremenjena so določila, ki govore o pogojih za zaposlovanje delavcev, poskusnem delu, varstvu pri delu, o oblikovanju osebnega dohodka in o položaju delavcev, ki delajo pri obrtniku, kateri neposredno ali prek zadruge sodeluje trajno z organizacijo združenega dela.

D. J.

OBRTNO ZDRUŽENJE: SEMINAR ZA

Sklepanje novih pogodb o delovnih razmerjih

V začetku maja letos sta Zveza obrtnih združenj Slovenije in republiški odbor sindikata delavcev obrti Slovenije podpisala novo kolektivno pogodbo o delovnih razmerjih med delavci in samostojnimi obrtniki. V treh mesecih od podpisa pa bi morali tudi samostojni obrtniki in delavci skleniti nove pogodbe o delovnih razmerjih. Zato smo vprašali na obrtnem združenju naše občine, kako poteka sklepanje pogodb.

Tajnica obrtnega združenja občine Ljubljana Moste-Polje Milena Horvat je povedala, da v predvidenem roku ni bilo mogoče skleniti novih pogodb o delovnih razmerjih, ker so bili obrazci natisnjeni šele v začetku avgusta, nato so bili dopusti, tako da je pričakovati, da bo večina obrtnikov in pri njih zaposlenih delavcev sklepala pogodbe v je-

seni. Sicer pa na združenju nimajo pregleda nad tem, kdo vse je že sklenil pogodbo. Da pa bi združenje pomagalo svojim članom pri izpolnjevanju obrazca za novo pogodbo o delovnih razmerjih, bo v drugi polovici septembra organizirala za člane seminar, na katerem bodo strokovnjaki razložili udeležencem vse nejasnosti pri sklepanju

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

Delovna organizacija Lesnina si že več kot 20 let prizadeva, da poleg osnovne notranjetrgovinske dejavnosti razvija tudi trajen izvoz končnih lesnih izdelkov. Tako se je kot zelo močan izvoznik uveljavila v ZDA, na Bližnjem vzhodu in ZRN, vse bolj se uveljavlja tudi v drugih državah Zahodne Evrope, v načrtu pa ima tudi močnejši prodor na sovjetsko tržišče. Tako je letos, skupaj z Jelovico iz Škofje Loke, izvozila stotisoča vrata kupcu Moderne Bauelemente iz Bremna v ZRN. Lesnina bo letos prodala za 13 milijard dinarjev izdelkov iz blaga; od tega bo za več kot 2 milijardi izvozila — skoraj v celoti — na konvertibilna tržišča.

V prvi polovici leta je sozd Integral dosegel ugodne poslovne

rezultate, tako da ni bojazni, da ta 6.500-članski kolektiv ob koncu leta ne bi ustvaril začetnih 6 milijard dinarjev celotnega prihodka.

V sozdu Integral je združenih 32 temeljnih organizacij. Razpolaga s 1.000 vozili za potniški promet, ki letno prepeljejo okoli 180 milijonov potnikov, 1.000 tovornih vozil letno prepelje 2,2 milijardi ton blaga. Prištevajo pa k temu še 15 hotelov z 2.200 ležišči in obsežno servisno službo. Dobre rezultate je Integral dosegel letos tudi v izvozu, saj je ustvaril 600 milijonov deviznih dinarjev prihodka.

Obseg investicij so v Integralu letos znižali za polovico, tako da usmerjajo naložbe le še v nakup vozil, opreme in v razvojne programe.

Nova Gradisova tovarna gradbene opreme in strojev v industrijski coni MP-3 v Mostah bo gradbeno dokončana do 29. novembra letos. Potem bo treba še preseliti stroje s stare lokacije na Smartinski 23 in kupiti nekaj novih. (Foto: C. PAVLIN)

Ustanovljena zadruga Prevoz

Pred kratkim je bila ustanovljena nova regionalna obrtna zadruga avtoprevoznikov za ljubljansko regijo Prevoz. Vanjo se je do polovice leta že včlanilo 230 avtoprevoznikov, med njimi tudi 33 iz naše občine. Verjetno pa se jih bo še več, saj imamo v občini kar 194 zasebnih avtoprevoznikov. Osnovni cilj zadruge je poslovno povezovanje in združevanje. Tako organizirani bodo lažje nabavljali nekatere dela za avtomobile, ki se jih težko kupi na trgu. Uskladjali bodo tudi cene prevozov in preprečili posrednikom, da bi služili na njihov račun. Namerovali uvesti nov način plačevanja storitev, želijo pa se tudi vključiti v načrtovanje razvoja prometa in zvez.

SLOBODAN GAIGER IZ TOTRE:

Spreminja se odnos do dela

Med petnajstimi delovnimi organizacijami, katere so konec julija in v začetku avgusta obiskali člani našega izvršnega sveta, je bila tudi Totra, tovarna, v kateri je zdaj zaposlenih 316 delavk in delavcev. Letos je delovni kolektiv pestilo pomanjkanje reprodukcijskega materiala in nekaj časa je že kazalo, da bodo morali ustaviti proizvodnjo. Zato se trditve našega sogovornika, dvaintridesetletnega Slobodana Geigerja, delavca v Totrinem tozdu Izdelki iz plastičnih mas, da se je prav letos marsikaj premaknilo na bolje, sliši nenavadno. Več je discipline, vestnega odnosa do dela, pravi. Kaže tudi, da delavci manj menjavajo službe. V Totri se jim je letos celo zgodilo, da se je nekaj delavcev, ki je zapustilo podjetje, vrnilo. Najbrž so ugotovili, da nikjer ne gre brez težav.

Slobodan Geiger, ki je tudi naš občan, saj stanuje v Stepanjskem naselju, je v Totri sicer zaposlen komaj dobro leto, kar je za to delovno organizacijo kratka delovna doba, saj imajo precej delavcev, še zlasti pa delavk, ki v njej delajo že 20 let ali več. Slobodanovo delovno mesto je velika proizvodna dvorana, v kateri drug za drugim stojijo razni stroji, tako da se je med njimi kar težko gibati. V prostoru je 11 linij za izdelavo cevi, dve liniji za totratem (to so posebne cevi, namenjene talnemu ogrevanju prostorov) in prav tako dve liniji za izdelavo vrvi, ki se uporabljata za obešanje perila.

Po planu bi morali biti v tozdu Izdelki iz plastičnih mas zaposlenih 69 delavcev, vendar jih je 12 manj, ker je dobre delavce težko dobiti. Zato morajo skoraj vsi delavci znati ravnati z vsemi stroji in opravljati vsa dela. Ta dan, ko smo se pogovarjali s Slobodanom Geigerjem, se je ukvarjal z izdelavo lokov, ki se uporabljajo za spoj dveh cevi. Na cev, namenjeno ukričljenju, je nataknil tesnilo, ki naj bi preprečevalo uhajanje vročega zraka. Nato je cev položil v posebno peč, kjer jo je tri minute segrel. Omeščano cev je nato porinil v pravico za krivljenje, kjer se je usločila za 30 stopinj.

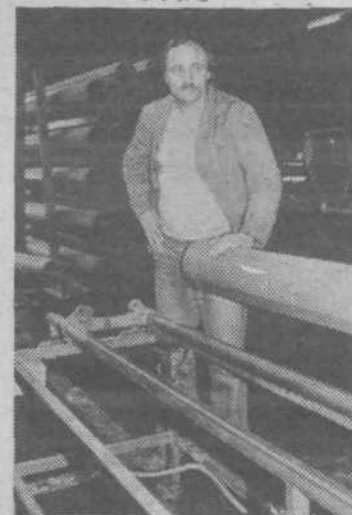
»Pri nas ni veliko ročnega dela,« je razložil Slobodan. »Stroje je treba večinoma le upravljati. Ne da se prav nič vplivati nanje, da bi hitreje delali. Stroji delajo po svoje, tako kot so naravnani. Enakomerno in vztrajno. Zato imamo skupinske in strojne norme, le delavke, ki delajo pri stikalnicah, lahko napravijo več ali manj. Pač odvisno od spretnosti njihovih prstov.«

»Pa lahko potemtakem sploh vplivata na manjšo porabo materiala, boljše kakovost izdelkov?« nas je zanimalo.

»Odpadkov imamo zelo malo,« je pojasnil Slobodan. »Večino jih spet zmeljemo in ponovno uporabimo kot

surovino. Seveda je treba povsod varčevati. Na svojem delovnem mestu moram paziti predvsem na to, da ne razsipam plastičnih kroglic, kadar polnim stroje.«

Slobodan svojega delovnega mesta ne more zapustiti, kadar hoče. Če ima nujen opravke, ga mora kdo nadomestiti. Dela v treh izmenah. Z nekoliko premisleka reče, da se je na nočno delo kar navadil. V prejšnjih službah mu namreč ni bilo treba delati ponoči. Nekoliko pa se mu toži

Slobodan Geiger pri liniji za izdelavo cevi. (Foto: D. J.)

po terenskem delu. Toda jeseni gre v tečaj za varilce in potem bo delo živahnije.

In na koncu seveda še običajno vprašanje: Koliko znaša njegov osebni dohodek? »Stari milijon dobim, tudi milijon sto,« je odgovoril. Ze prej pa je povedal, da se v Totri dobro počuti, ker se s sodelavci razume, pa tudi športno življenje je v podjetju zelo razgibano.

Besedilo in slika: DARJA JUVAN

Nov uspeh II. samoprispevka

(Nadaljevanje s 1. strani)

Z novim objektom je osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha postala ena največjih osnovnih šol v naši občini. V obci zgradbah in podružnični šoli Hrušica bo 69 oddelkov s 1565 učenci. Število učencev pa se bo med letom prav gotovo še povečalo, saj vpisujemo tudi učence iz nove soseske Fužine.

Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha pa naj bi po programu III. samoprispevka pridobila še prizidek s 6 učilnicami. Takrat bodo resnično podane vse možnosti za celovito, izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela. Zato bo naloga vseh nas, da v času do referenduma vse svoje sile usmerimo v akcijo, da bo samoprispevek uspel, saj bodo le tako imeli naši otroci v šolah boljše možnosti za svoj osebni razvoj, lahko bodo hodili k pouku v eni izmeni, številni malčki pa bodo v času, ko njihovi starši delajo, v vrtcih imeli svoj drugi dom.

Otroci so naše največje bogastvo — je dejal tovariš Tito in ta misel naj živi v srcih in zavesti vseh nas.

STAŠA REJC

DANES ZA JUTRI

(Nadaljevanje s 1. strani)

V štirih enotah VVO Otona Župančiča (na Novosadski in Parmski ulici, Na pečici in Ob Ljubljani) ter v 11 vzgojno-varstvenih družinah skrbi 79 vzgojiteljic, medicinskih sester in varuhinj za vzgojo, varstvo in izobraževanje 938 otrok. Leta 1977 je bil iz I. samoprispevka zgrajen v Paremski ulici vrtec, v katerem je zdaj 275 otrok, lani maja pa v Novosadski ulici vrtec za 320 otrok. Pa vendar še vedno ni dovolj prostora za vse otroke, potrebne varstva in vzgoje. Tako njihovi starši iščejo razne rešitve, ki pa vedno niso ustrezne.

Stisko s prostorom v vrtcu Otona Župančiča opisujejo tudi zadnji podatki zavoda za družbeno planiranje. »Na območju, ki ga pokriva naša vzgojno-varstvena organizacija, to so vse tri krajevne skupnosti v Štepanjskem naselju, pa Kodeljevo, Bizovik in Hrušica, je 2217 predšolskih otrok,« je povedala Štefka Peterlin. »Od teh jih je kar 884, starih manj kot tri leta. Zdjaj je v varstvu nekako 41 odstotkov otrok iz tega območja. Otroci, ki pa niso v varstvu, imajo možnost obiskovati 80-urni vzgojni program, pripravi otrok na šolo pa je namenjeno 120 ur. Vendar je to za otrokov vsestranski razvoj premalo.«

Zato je v Štepanjskem naselju tudi iz III. samoprispevka predviden vrtec za 120 otrok, k enoti Na peči pa prizidek za 80 otrok. V naših srednjeročnih načrtih smo zapisali, da bomo imeli leta 1985 v dnevnem varstvu 54 odstotkov otrok. Odločitev smo torej že sprejeli, moramo le še zagotoviti denar. »V današnjih razmerah je seveda odločitev za III. samoprispevek velika obremenitev. Toda ta naša odločitev se bo jutri bogato obrestovala,« je ob koncu pogovora dejala Štefka Peterlin.

D. J.

Delavska kontrola — samoupravna kategorija

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kljub temu pa so pri delovanju samoupravne delavske kontrole ugotavljali vrsto pomanjkljivosti. Zlasti so podčrtili, da se ponekod organi samoupravne delavske kontrole neredno sestajajo, da tudi niso povsod zastopani vsi deli delavnega procesa, da so določila v samoupravnih aktih, ki govorijo o samoupravni delavski kontroli, še dostikrat nejasna in ne opredeljujejo vsebine, metod in oblik delovanja SDK in da je delovanje organa SDK premalo preventivno in je usmerjeno le na nekatera delovna področja. Sodili so, da je potrebna večja aktivnost članov ZK pri odpravljanju vzrokov za to, istočasno pa da morajo zagotavljati možnosti za njeno hitrejšo uveljavljanje.

Zato je konferenca ZK zavezala člane ZK na vseh področjih njihovega delovanja, da organizirajo razprave o uveljavljanju samoupravne delavske kontrole v svojih ozidih, kjer naj bodo posebno pozorni, da komunisti v družbenopolitičnih organizacijah s svojo aktivnostjo zagotovijo povečan vpliv delavcev na samoupravne odločitve. Zahtevajo naj tudi dosledno izvajanje odgovornosti za neizpolnjevanje delovnih in samoupravnih zadolžitve v vseh delovnih sredinah. Komunisti morajo na vseh delovnih področjih usmerjati delovanje organa samoupravne delavske kontrole tako, kot to opredeljuje zakon o SDK; preprečiti morajo »prevzemanje« samoupravne delavske kontrole in njene odgovornosti prek opravil, kakršne morajo opravljati notranja strokovna kontrola, strokovne službe ali poslovodni delavci.

Občinska konferenca ZK je zadolžila člane ZK v občinskem svetu zveze sindikatov, da posvetijo večjo skrb izobraževanju članov organa samoupravne delavske kontrole, da bodo le-ti lažje, poglobljeno in uspešno opravljali svojo samoupravno funkcijo.

ŠAL

DVAJSET LET NEUVRŠČENOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Beograjska konferenca je sprejela dokument, katerega osnovna misel je bila izražena, da so v razmerah, kot je bil tedaj svet (in je žal še danes) načela mirovne koeksistence edina alternativa hladni vojni in možnosti za splošno atamsko katastrofo. Izražena je bila tudi zahteva o neizogibnosti, da zunajblokovske države sodelujejo pri urejanju mednarodnih problemov, ki se tičejo miru in varnosti v svetu, in da morajo biti zastopane tudi na konferencah o razorožitvi.

»Deklaracija pa je jasno zahtevala tudi, da se je treba prizadevati za odstranitev ekonomske neenakosti in premostitvi čedalje globlji prepad med majhnim številom razvitih in veliko večino nerazvitih držav. Sprejeta je bila tudi izjava o nevarnosti vojne in apel za mir, v katerem je bilo zahtevano od ZDA in Sovjetske zveze, da ustavita svoje vojne priprave in apelirano, da se sefa obeh supersil sestane.«

Svet je še vedno razdeljen na bloke in danes se bolj kot kdajkoli v teh dveh desetletjih kaže razdelitev, proti kateri se neuvrščene države bore od vsega začetka. Vendar je pri tem pomembno, da se napredni, svobodni, neuvrščeni svet zaveda, da se »svet ne bo spremenil z razpustitvijo blokov, temveč bodo bloki izgubili s spreminjanjem sveta,« kot je poudaril Edvard Kardelj.

ZDENKO ČEPIČ

Volitve 1982 in društva

(Nadaljevanje s 1. strani)

Seveda morajo biti pri vsakem evidentiranem upoštevana temeljna načela in merila kadrovske politike, pri katerih imajo poseben pomen idejnopolične, moralne in druge družbene vrednote delovnega človeka — samoupravljavca, nosilca družbene funkcije. S temi vrednotami morajo biti tesno povezane strokovne in delovne kvalitete. Ne gre torej za samo zapisovanje imen in njihovo predlaganje, ampak je to temeljita in premišljena aktivnost.

Le tako bodo stalne kadrovske priprave na volitve oziroma stalno evidentiranje možnih kandidatov tudi v družini povezanim delovnim ljudem in občanom omogočale, da se neposredno in aktivno vključijo v vse faze kadrovanja za posamezne družbene funkcije.

MARKO ROTH